

УДК 711.4-112

Т. В. Максименко,

аспірант Київського національного університету будівництва і архітектури

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНИХ ПЛАНУВАЛЬНИХ МОДЕЛЕЙ ТУРИСТИЧНОГО ПРОСТОРУ

Анотація: розглянуто аналіз досліджень зарубіжних вчених з формування туристичного простору.

Ключові слова: туризм, туристична діяльність, туристичні ресурси, туристичні зони, туристична інфраструктура.

Американський професор Gunn в 1965 р. запропонував теоретичну модель планувальної організації туризму найкрупнішого міста, яку складають чотири планувальних зони - кільця або смуги, які мають відмінності в організації туристичної діяльності, її переважної спеціалізації і просторових форм (рис. 1).

Рис. 1. Структура туристичної системи міста

У туристичних зонах, що формуються, дослідник запропонував розміщувати центри обслуговування і пов'язати їх туристичними маршрутами з об'єктами туристичного тяжіння (пам'ятками, об'єктами історико-культурної спадщини, пам'ятниками природи та історії) (рис. 2).

Розглянута модель системи туристичних зон (кілець або смуг) характерна для багатьох найбільших міст світу, наприклад Лондона, Вашингтона, Парижа, Мехіко, а також Пекіна. В той же час найбільші приморські міста мають зазвичай напівкільцеву форму організації туристичної системи.

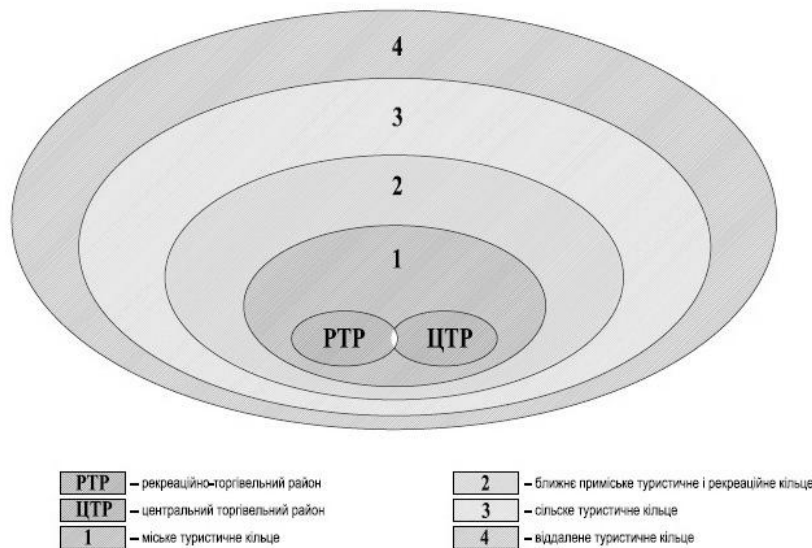

Рис. 2. Загальна просторова модель туристичної системи міста

У 1998 р. Gunn представив модель зонування державних особливо охоронюваних територій. У складі державних парків вчений запропонував виділити зони суворої охорони, де забороняється будь-яка господарська діяльність не пов'язана з охороною об'єкта, зони обмеженого використання і зони децентралізованого рекреаційного використання і обслуговування.

1. Міське туристичне кільце включає природні ландшафти рекреаційного торгового району (РТР), центрального торгового району (ЦТР), ресторани, готелі, бари, театри, пам'ятки, музеї, палаци, виставки, стадіони, площі, висотні будівлі, квартали національних меншин, парки, відкриті простору і зоопарки.

2. Ближнє приміське туристичне та рекреаційне кільце включає промислові і науково-технічні парки, історичні споруди і пам'ятки, стадіони, готелі, великі універсами, парки розваг і атракціонів, парки водного спорту, дитячі оздоровчі табори.

3. Сільське туристичне кільце включає: дитячі та підліткові оздоровчі табори, центри туристичного обслуговування, туристичні села, історичні сільські будівлі, самобутні квартали і стародавні села.

4. Віддалене туристичне кільце включає державні або міські парки, лісопарки, заповідники, державні наукові станції та експедиції.

В залежності від умов розміщення туристичних зон (внутрішнього і зовнішнього) існують наступні моделі їх організації:

Кільцева модель організації з одним центром (рис.3).

Дизайнера ландшафту Richard (1973р.) для організації державних природних парків запропонував модель розміщення простору кіл з одним центром. Він розділив простір парку на зону ядра, охоронну і буферної зони. Далі слідує відкрита зона.

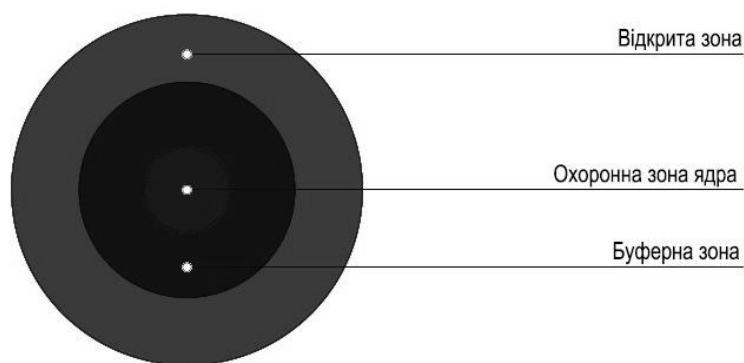

Рис. 3. Кільцева модель організації з одним центром

Туристична база - модель організації туристичних об'єктів (рис. 4).

Ця модель була запропонована американським ученим Gunn 1965р. Центр туристичного обслуговування розміщується в центрі зони, а численні туристичні об'єкти (пункти обслуговування) безпосередньо в туристичних місцях, які відвідуються туристами. Центр обслуговування зв'язується з туристичними об'єктами та туристичними маршрутами.

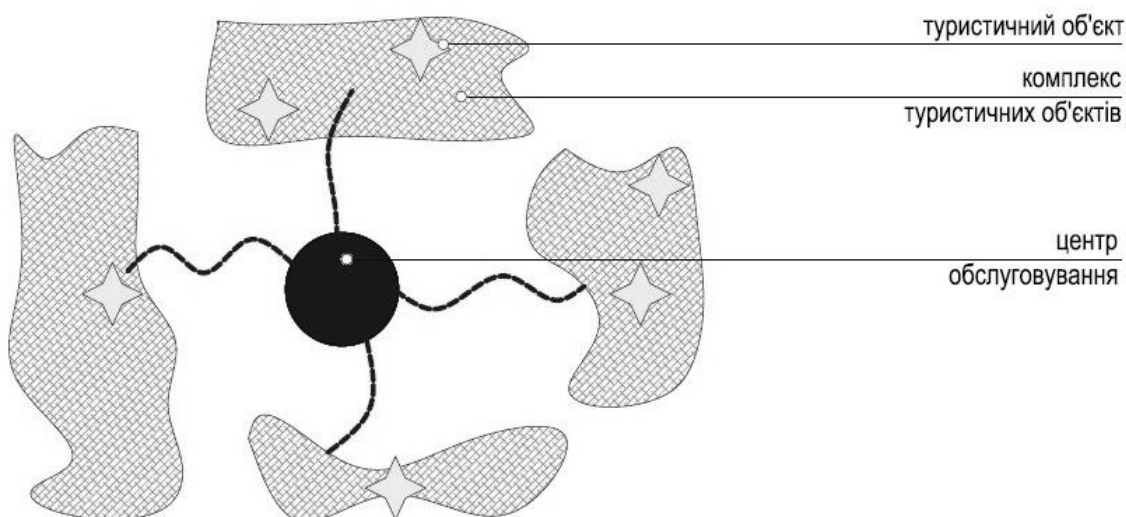

Рис.4. Туристична база - модель організації туристичних об'єктів

Модель зонування природно-рекреаційної території (рис. 5).

Ця модель була розроблена Forster (1973 р.) для освоєння в туристичних цілях зони, прилеглої до ландшафтного заповідника. Ядром є природна зона заповідника, від центру послідовно розташовуються зона розваги і зона обслуговування. Зона заповідника строго обмежує або забороняє вільне відвідування туристів. Туристична діяльність здійснюється в зоні розваг, де розташовуються туристичні підприємства організовується обслуговування туристів і спортивні заходи. У зоні обслуговування розташовані ресторани, готелі, магазини і підприємства обслуговування. Модель була використана в державних природних парках Канади.

Організація рекреаційної зони на базі охороняємої природної території (рис. 6)

Gunn (1998p.) розробив модель для державних природних парків. Виділяється зона суворої охорони важливих природних ресурсів, навколо неї створюється зона низького навантаження на природні комплекси, в межах якої можуть прокладатися туристичні пішохідні стежки, або проходити водні туристські маршрути. Далі розташована зона децентралізованої рекреації, що переходить в зону обслуговування.

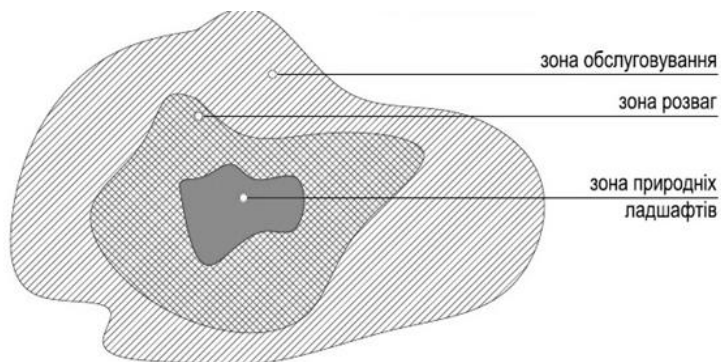

Рис. 5. Модель зонування природно-рекреаційної території

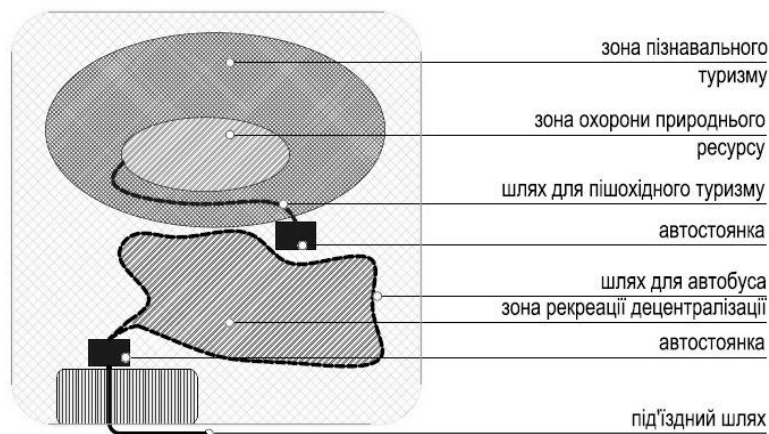

Рис. 6. Організація рекреаційної зони на базі охороняємої природної території

Модель організації туристичної зони (рис. 7).

Ця модель розроблена для організації туристичної зони, в центрі якої знаходиться привабливий для туристів природний об'єкт. Готель, ресторан, магазин і інші підприємства обслуговування плануються навколо зони ландшафту центрального ядра. Лінія з'єднання всіх об'єктів обслуговування становить кільце, за яким прокладається дорога. Між кожним об'єктом і центром ядра зони також прокладаються дороги. Мережа шляхів сполучення виявляє форму каркаса парасольки або колеса.

МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ЗОНИ

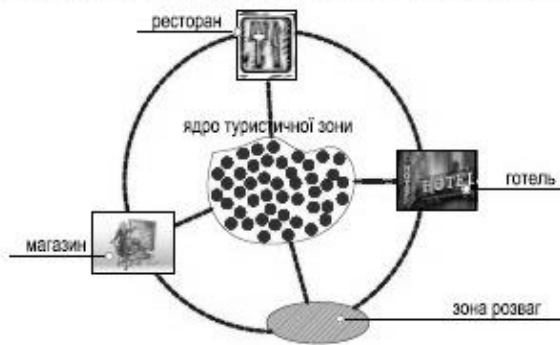

Рис. 7.

Модель двоядерної структури рекреаційної зони (рис. 8).

Ядрами є зона санаторно-курортного лікування і підсобна зона обслуговування, в якій розташовані об'єкти для прийому туристів, розважальні об'єкти і підприємства обслуговування. Така модель була представлена від Trveis в 1974 р.

МОДЕЛЬ ДВУЯДЕРНОЇ СТРУКТУРИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЗОНИ

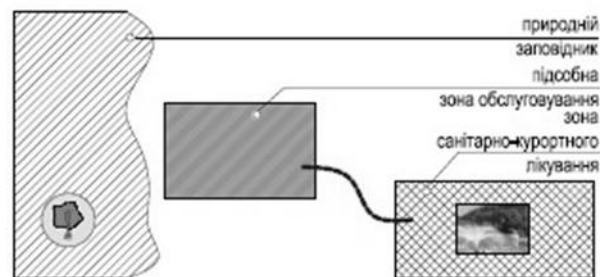

Рис. 8.

Модель організації рекреаційної зони навколо готелю (рис. 9).

Готель з незабутнім виразним стилем архітектури розміщується в центрі, тобто виконує роль архітектурної домінанти, ядра. Готель зв'язується радіальними шляхами з об'єктами туристичного інтересу - горою, пам'ятником архітектури, історії та ін., для відвідування яких створені туристичні маршрути, і об'єктами обслуговування та розваги, які також зв'язуються між собою кільцевою дорогою [1].

МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЗОНИ НАВКОЛО ГОТЕЛЮ

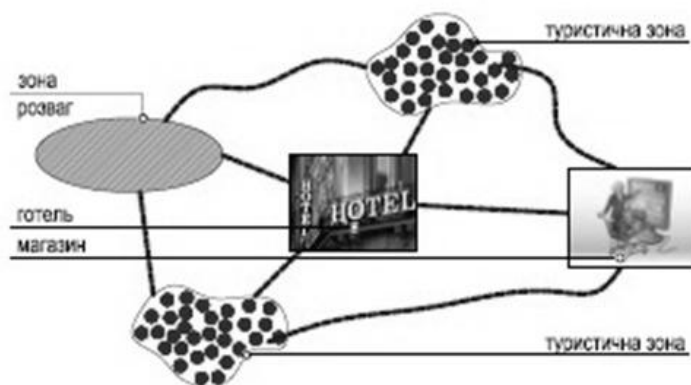

Рис. 9.

Модель організації центру степового туризму (рис. 10).

Туристична зона в степовому ландшафті має достатні ресурси, але мала різноманітність, має обмеження по будівництву великих туристичних об'єктів, наприклад, готелі.

Традиційна монгольська юрта є прикладом відповідності ландшафтної середовища степу та екологічного стандарту. Приймальня монгольська юрта знаходиться в центрі, послідовно з центру розташована зона житлових юрт і туалетів і зона проведення туристських заходів [1].

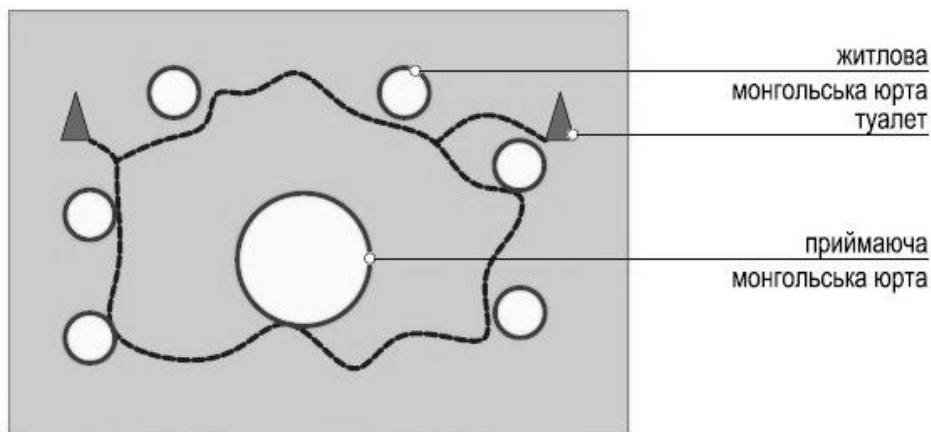

Рис. 10. Модель організації центру степового туризму.

Планування туристичної зони на морському узбережжі залежить від контуру берегової лінії. Модель організації туристичної морської зони включає зону самого моря, зону обмілини із пляжною прибережною зоною, що пов'язується з зоною обслуговування.

Морська зона розділяється на зону розведення риби, зону вилову (риболовлі), причал і зону веслування. У зоні туристичної діяльності - ділянки обмілини - приморський парк, смуги рослин, зона розваги, зона табору; зона туристичної діяльності на континенті включає зону пікніка, ресторану, центр туризму, лінії повідомлення [7].

Модель децентралізованої організації гірської туристичної зони (рис. 12).

Модель організації туристичної зони в гірському ландшафті враховує фактори навколишнього середовища, насамперед, особливості рельєфу місцевості і зручність проведення екскурсій. Характер гірських порід (осадові, метаморфічні і покладаними), різноманітність природних відтінків кольору, сліди вивітрювання, особливості гірської рослинності формують різні гірські пейзажі. У різних умовах гірських районів України використовуються три моделі організації туристичних зон (децентралізована, кільцеподібна і змішана або комплексна), представлені на рис. 12, 13, 14 [1].

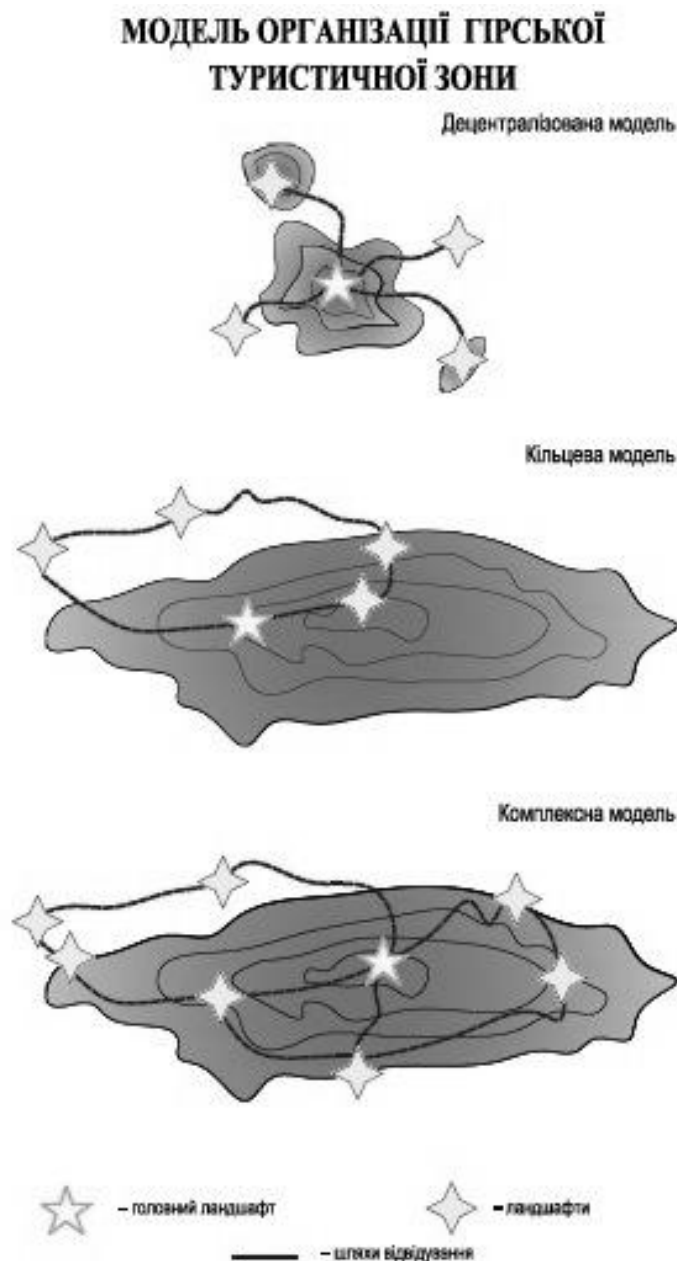

Рис. 12, 13, 14. Моделі організації туристичних зон

Модель організації приміської рівнинної зони (рис. 15).

Лотман вважав, що вищою формою рекреаційного використання території є міський парк та приміська зелена зона. В той же час автор зазначив, що на розміщення природних парків впливає відстань від міста.

Лотман представив теоретичну модель поляризації ландшафту біосфери природного парку. За характером використання землі він розділив ландшафти на охоронювану зону міської історії та архітектури, зону громадського обслуговування і шляхів сполучення, житлову зону персоналу і зону промисловості, сільського господарства (природні пасовища). Лотман виділив зони: лісопарку та курортного парку, заповідній території і зону розміщення туристичної бази і туристичних маршрутів [2].

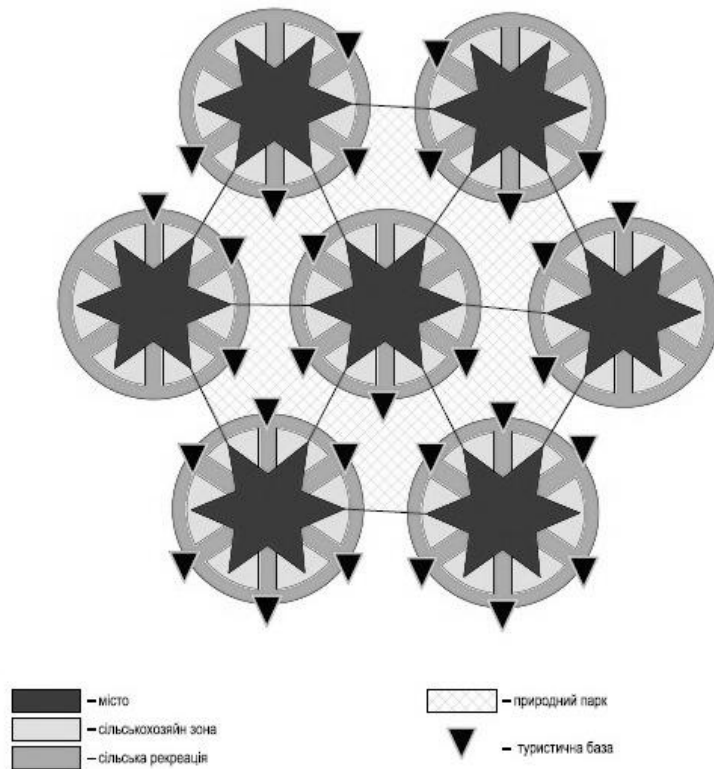

Рис. 15. Модель організації приміської рівнинної зони

Література

1. Smith V. Hosts and Guests / University of Pennsylvania Press. – Philadelphia, 1977.
2. Gunn C. A. Tourism Planning / C. A. Gunn. - New York, 1988. -312 с.
3. World Tourism Organization. (1995, February/2March). Global overview world's top tourism destinations, W.T.O news letter. 1, 2. 1995.
4. Tourism 2020 Vision. A new forecast from the WTO. [Текст] - Madrid, 2000. - 211 с.

Аннотация

В статье рассмотрен анализ исследований зарубежных ученых по формированию туристического пространства.

Ключевые слова: туризм, туристическая деятельность, туристические ресурсы, туристические зоны, туристическая инфраструктура.

Annotation

In the article the analysis of researches of foreign scholars on the formation of tourist space.

Keywords: tourism, tourism activities, tourism resources, touristic zones, tourism infrastructure.